

UN TESTAMENT DE FRANCESC FONTANELLA DE 1658

PEP VILA

Com que tenim ben poques notícies de la vida del poeta i dramaturg Francesc Fontanella¹ i Gavarrer² (Barcelona 1622-Perpinyà 1681/85?), el fill petit del jurisconsult Joan Pere Fontanella i de Margarida Gavarrer, crec que qualsevol nova clarícia és benvinguda i ens pot ser útil per conèixer una mica millor la seva persona, el seu temps, entendre encara més l'entorn històric i cultural en el qual es va moure i va crear la seva obra. Un dia o un altre algú s'haurà de mirar amb deteniment els protocols notariais de Barcelona i també els de Perpinyà per tal d'esbrinar altres detalls de la seva biografia, com ara la mort de la seva primera dona, Anna Serra³, anomenada en altres llocs Helena o Magdalena, amb la qual es va casar el 1647 i amb qui va tenir un fill de nom Joan, la vida i obra dels seus altres set germans. Fontanella va dedicar a aquesta primera dona un conjunt de sonets i cants datats el 1648.

¹ No sé ocultar la xafarderia acadèmica d'haver trobat el rastre d'un escriptor italià setcentista de nom Francesco Fontanella (1768-1827), sacerdot per més senyes, autor d'un curs de mitologia i d'un *Vocabolario greco-italiano ed italiano-greco*, tots dos llibres publicats a Venècia.

² Vegeu Maria Mercè Miró (ed.), Introducció a *Tragicomèdia pastoral d'Amor, Firmesa i Profia. Lo Desengany*, poema dramàtic, Barcelona, Institut del Teatre, 1988; íd., "Francesc Fontanella i la seva època", dins *Lo Desengany*, Barcelona, Bruño, 1995. Pep Vila, *L'etapa rossellonesa de Francesc Fontanella*, "L'Estruc", juliol de 1983, pàgs. 3-7.

³ Segons Josep Saderra Mata, *Contribució a la biografia d'en Joan Pere Fontanella. Jurisconsult català*, Setmanari "La Garrotxa", s/a. , Francesc Fontanella es va casar el 4 d'abril de 1649 a Barcelona amb Magdalena Serra, "que devia morir molt prompte per quant el seu fill major en sos capitols matrimonials diu que és fill de Francisco Fontanella y d'Estasia d'Ardena. No havem pogut indagar ahont se celebrà ni quant aquest segon casament d'en Francisco Fontanella y d'Estasia d'Ardena pero es de creure que fou a Perpinyà pels anys de 1650 al 53 perque en 1658 feu testament en poder del notari Ferriol de Perpinyà nomenant al seu germa Joseph tutor y en son cas curador dels seus fills".

Una vegada ja instal·lat a Perpinyà, possiblement el 1652 o 1653 es va casar amb Estàsia d'Ardena i Çabastida⁴ amb qui tingué un segon fill, Josep⁵ i a la qual va dedicar un bon nombre de poesies amoroses. L'any 1657 o 1658 en morir possiblement la seva segona dona va entrar al convent dels dominics de Perpinyà, quan n'era prior fra Ramon Pasqual. De la personalitat de la seva segona muller tampoc no en posseïm gaire informacions.

Ara per ara, entre altres coses, sabem que l'any 1660 fou ordenat sacerdot, que l'any 1662 era doctor en teologia, que entre 1663-1673 era professor de dret canònic a la Universitat de Perpinyà⁶ i que el 1672 fou prior del convent de sant Domènec, a la mort de Vicens de Margarit i de Biure⁷, bisbe d'Elna, autor del llibre *Quoestiones de sancto Thomas*. Fill d'una família noble, el seu pare havia estat senyor de Castelló d'Empúries. El seu germà Josep de Margarit i de Biure va defensar Barcelona en el setge de 1652. En caure la ciutat va anar a viure a Perpinyà. Allí Lluís XIV el va fer marquès d'Aguilar.

⁴ Philippe Lazerme, *Noblesa catalana. Cavallers y burgesos honrats de Rosselló y Cerdanya*. Imprimerie Centrale de l'Ouest, La Roche-sur-Yon, 1976, vol.I, pàg. 80).

⁵ En un plet que Josep de Fontanella i d'Ardena, fill de Francesc, sosté el 1677 contra un familiar seu: Josep Ignaci de Ardena y de Aragon, aquest primer figura a l'encapçalament de la denuncia com a «capità del Regiment Real Rosselló de Infanteria, fill llegendim y natural del noble don Francisco de Fontanella, vuy religiós profés y mestre en theologia de l'ordre de pares predicadors del convent de Sant Domingo de la present vila de Perpinyà y de la noble dona Estasia de Fontanella y Ardena, conjuges deffuncta de una part...» (ADPO, 1E-369). *Familles*. L'estudi dels documents de la família Fontanella conservats en aquest lligall permetria conèixer millor aquesta influent nissaga en el context de la societat rossellonesa de l'època.

Els ADPO conserven un altre plet de 1681. En aquest intervenen Josep de Fontanella i Ardena i Francesc de Fontanella, dominicà, contra Maria Àngela Alemany i de Fontanella. (ADPO, 2B 1209).

⁶ En l'època de la unió dels convents dominicans rossellonesos a la província d'Occitània, cinc dominicans ocupaven a la universitat les càtedres de teologia i de filosofia: Pere Arnú, D. Vilalta, H. Talau, T. Cotxés i Enric Vidala. Vegeu Claude Colomer, *Le clergué régulier et Roussillon sous l'Ancien Régime*, "BSASLPO", CIVE volume, 1996. Colomer comenta el sotmetiment de la comunitat dominicana rossellonesa a la jurisdicció dels provincials francesos, pàgs. 48-49.

⁷ Llegim en l'inventari de sèrie G dels ADPO, redactat per Mm. Brutails, Desplanquet et Palustre (Perpinyà, 1904, pàg. XIV), que aquest dominicà va morir el 21 de desembre de 1672. Si F. Fontanella fou elegit prior de l'orde a Perpinyà, a la mort de Vicens de Margarit, aventurem que aquest va morir pels volts de 1692 en ser elegit aquest any Tomàs Coronat com a nou prior dels dominicans. (ADPO, G-336).

Els anys 1674, 1675, 1676, 1677, 1678 i 1679 Francesc Fontanella va predicar la quaresma a la catedral de Perpinyà⁸. El 26 de març de 1675, Joan Baptista de Chiavari i Valentí, abat de la Reial, dóna poders a Francesc Fontanella, prior de Sant Domènec de Perpinyà, per jutjar amb concurrència amb el vicari general als capellans de l'església de Sant Joan de Perpinyà.⁹

La família Fontanella, un cop instal·lada a la ciutat de Perpinyà, treballava amb els notaris Joan Altafulla, Josep Llenbi, Benet Fluvià i Abrich, Tomàs Ferriol i Camonus Jofre, entre d'altres, motiu pel qual s'imposa una recerca per totes aquestes sèries de fons notariaus, per tal de trobar més pistes i documents sobre la seva estada i exili a Perpinyà, que com sabem va tenir tanta influència en la modulació de la seva obra poètica.

Allí, al convent dels dominics, apartat dels béns i dels desitjos terrenals, el novici que era doctor en drets, va dictar un testament redactat pel seu germà Josep, al qual va nomenar tutor i curador dels seus fills. Als Arxius Departamentals dels Pirineus Orientals de Perpinyà (ADPO) a la sèrie *H non classe*, Sant Dominique de Perpignan, folis 19-20, hi ha aquest testament que ja era conegut, però que jo sàpiga mai no editat. Maria Mercè Miró (1995: 309-310) en el segon volum de *La poesia de F. Fontanella*, apèndix III), va publicar un codicil del testament redactat el dia quatre d'agost de 1667, tret dels ADPO, *Série Familles, 2E, Titres de famille Fontanella*, lligall 284-293.

En aquest document publicat per Miró, que resumeix un capítol d'aquest, ja hi trobem referències al testament que avui publiquem del 24 de novembre de 1658: «Quod die uigessima quarta mensis nouembris anno a Natiuitate Domini millessimo sexcentessimo quinquagesimo octavo, reverendus pater frater Franciscus Fontanella....» En el mateix lligall de la sèrie H, hi trobem també altres testaments de companys seus de l'orde¹⁰. Ben segur que la norma era de testar en el moment de professar la vida de la religiosa. F. Fontanella, quan decideix abraçar la vida religiosa, es desentén dels seus béns i de les necessitats dels seus fills. Encomana al

⁸ Jean Guibeaud, *Sur les prédicateurs [à Perpignan]. 1553-1791*, "La Semaine religieuse du diocèse de Perpignan", 9 abril de 1898.

⁹ ADPO, sèrie G-14.

¹⁰ Lluís de Barutells, Enric Guardia, Tomàs Carreter, Francesc Bonet, Pere Màrtir Casafranca, Albert Cotxés, Tomàs Noguera, Tomàs Pussachs, Nicolau Bonet, Francesc Oliveras, Raimon Seguer, Joan Domenech. També hi ha «dos partidas de professió y obyt del molt reverent para fra Ramon Ribes..., presentat y prior del monestir y convent de Sant Domingo de Perpinya», 1670.

seu germà la gestió del patrimoni, la cura i tutoria d'aquests.

Resumeixo a grans trets les principals clàusules del testament redactat pel seu germà Josep de Fontanella (Barcelona 1601-Perpinyà 1680), regent de la reial cancelleria en els comtats del Rosselló i la Cerdanya i el Principat de Catalunya, vescomte de Canet¹¹, al qual deixa tutor i curador de les persones i dels béns dels seus fills. El document fou redactat l'any 1658, en un moment difícil, un any abans del tractat dels Pirineus (1659) pel qual els comtats del Rosselló van ser annexats a França. Francesc Fontanella tenia béns a Catalunya alguns dels quals provenien de l'herència del seu pare, que sembla que havia deixat al seu fill Josep. Algunes clàusules del testament fan referència a la situació política del moment, ja que en el moment de testar desconeix com acabaria el conflicte entre França i Espanya, els moviments de tropes, esdeveniments que per molts motius, no el podien deixar indiferent, ja que havia pres una posició molt decidida en els afers polítics catalans i rossellonesos. F. Fontanella, que reconeix que té familiars i béns a banda i banda de la ratlla, no sap com acabarà la qüestió catalana.

Del document, en destaco els punts següents:

— Deixa de viva veu, davant testimonis, la casa que posseïa a Perpinyà a Esteve Ferrer i Fontanella, ciutadà honrat de Barcelona, cosí

¹¹ ADPO, sèrie 1B, 393-394, fol. 132. «Charte du roi Louis XIV, portant donation de la vicomté de Canet avec titre de vicomte, en faveur de Joseph de Fontanella, donzell, comte de Peralada, docteur en droit, régent de la chancellerie du conseil d'audience du Roi des principautés de Catalogne et comtés de Roussillon et Cerdagne» (abril de 1649). Aquest text fou publicat a la revista "Ruscino", 4, 1911, pàgs. 557-560. «que en est temps, lo dit Fontanella trobantse assessor de la Diputació, ell assistí en totes les resolucions se prengueren per la deffensa de la provincia y per a fer-la juntar a esta corona; y despres essent-se interposat en lo tractat que fonch fet per a fer-la entrar baix nostra obediencia ell si se emplea ab molta afficio y cuidado; y sent estat nomenat regent, [...] sent anat a Monster ab nostres embaixadors plenipotentiaries per a justificar la submissio de Chatalunya a esta corona, a donat les clarissies necessaries de nostres drets sobre dita provincia, ell nos hi ha servit y al públich de ella utilment y ha fet conèixer sa fidelitat y son zel en tots estos empleos; y, volent donar testimoni de la satisfactio quen retenim y donarlin senyals que passen a la posteritat, fem a saber que per estas causas y altrás bonas considerations en asso moventnos [...] nos havem al dit Fontanella donat, cedit ,otorgat, relaxat y transportat, donam, cedim, atorgam, relaxam y transportam per las presents firmadas de nostra ma lo bezcomptat de Canet en Rosselló»...pàg. 559.

L'any 1645 Carles Francesc-Joan-Eudal Ros i d'Alemanya (Perpinyà, 1626) es va casar amb Maria Àngela Fontanella i Çafont, filla de Josep Fontanella, germà de Francesc. Vegeu Philippe Lazerme, *Noblesa catalana. Cavallers y burgesos honrats de Rosselló y Cerdanya*. Imprimerie Centrale de l'Ouest, La Roche-sur-Yon, 1976, vol. III, pàgs. 184.

seu, que era a prop de la casa anomenada de Vallero.

— A la seva fillola Teresa Alsina, filla del magnífic Ramon Alsina, burgès, li deixa diners. Al convent de Sant Domènec, també els promet una quantitat en metàl·lic, exactament dues-centes lliures.

— Institueix hereu universal el seu fill Josep, fill de la seva segona muller Estàsia d'Ardena. Si Josep tenia tres anys el 1658, en el moment de testar, el fill havia nascut el 1655. En cas que morís Josep, els béns passarien al primer fill, Joan, al qual Francesc li va dedicar diverses composicions poètiques. El fill gran era nascut de la seva primera muller Anna Serra. Cas que un dels fills morís, l'altre germà té l'obligació de donar-li menjar, beure i calçat.

«TESTAMENT DE FRA FRANCISCO DE FONTANELLA, NOVICI DE SANT DOMINGO DE PERPINYÀ. 1658»

Petrus Casellas agnitio Salvador Anglada

100 reals pagats per... de agost. Y pagar de dits mos fills, las personas y béns [dels quals]

¹²Dictat per lo senyor compte regent.¹³

/19r/ Exit iusta appostolica¹⁴

«En nom de nostre Senyor Déu Jesuchrist y de la gloriosa e humil Verge Maria mare sua y dels sants gloriosos Sant Domingo, pare nostre, y Sant Francesch patrons meus, jo Francisco Fontanella, doctor en drets, religiós novici de la religió de nostre pare Sant Domingo de Predicadors, fas y orden aquest mon últim y darrer nuncupatiu¹⁵ e testament de consentiment y voluntat de nostre reverendíssim pare vicari general y del molt reverent pare y mestre de novicis [aquí presents] , en y ab lo qual cas revoch per lo present emperò mon testament.

E primerament offerint la mia ànima al altíssim creador Déu omnipotent qui aquella de no res a imatge y semblansa sua ha feta y creada.

Ítem deyx y llege al magnífich Esteve Ferrer y Fontanella, ciutadà

¹² Sant Dominique de Perpignan (H non classe). *Testaments des religieux*. Escriptura moderna de mà d'algun arxiver.

¹³ Aquestes inscripcions figuren escrites a la coberta del testament.

¹⁴ Escrit al marge esquerre.

¹⁵ Testament per nuncupació. Institució d'hereus per declaració de viva veu davant testimonis.

¹⁶ De «ciutada..fins a Perpinyà», figura escrit al marge, en una crida.

honrat de Barcelona, en Perpinyà¹⁶ populat, mon cosí, la casa petita en que està y habita de present¹⁷, situada dins la present vila de Perpinyà en la parròquia de Sant Joan en lo carrer [en blanc], que fa cantonada al carrer de [en blanc], que es contigua a la casa gran dita de Vallero.¹⁸

Ítem deix y llegue a Thereza Alsina, filla del magnífich Ramon Alsina, burgés honrat y matriculat de dita vila, y de la senyora Ignés, cònjuges, comuna legítima y natural, fillola mia, trenta dobles de or de bon pes a ella donadores y pagadores que en la mateixa spècie, farà banch y taula quant contraurà matrimoni carnal o spiritual y no altrement.

Ítem per dret de yntenció legítima y suplement de aquella y altrement per tots los drets que el dit monastir y convent de sant Domingo de la present vila de Perpinyà del qual jo so fill de àbit o seré de professió si Déu serà servit, deyx y llegue a dit monastir//19v// dos-centes lliures moneda de Perpinyà de plata, en les quals dos-centes lliures instituesch a dit nonastir hereter.

En tots los restants emperò béns meus mobles e ymmobles, veus, drets y actions, universalment se vulla y quant se vulla sien presents y sdevenidors fas e instituech heteter meu universal, ço és en los béns dels quals tinch gràcia de sa majestat o de sos llochs generals en lo comptat de Rosselló y altres parts de Catalunya y en un censal de pensió annua [en

¹⁷ «de present», escrit al marge.

¹⁸ ADPO, sèrie 1B, 393. *Lettres du roi Louis XIV* de 3 d'octubre de 1650. A Francesc Fontanella, pels seus serveis a la causa profrancesa, el qual aquí és nomenat "capitaine", li donen els béns d'un desafecte, un tal Jean Ballero, la casa del qual era aquesta que es consigna al testament. Joan Ballero havia fixat la seva residència a Barcelona després del Tractat dels Pirineus. Vegeu Philippe Lazerme, *Noblesa catalana. Cavallers y burgesos honrats de Rosselló y Cerdanya*. Imprimerie Centrale de l'Ouest, La Roche-sur-Yon, 1976, vol. I, pàgs. 104-105.

En aquesta mateixa carta reial de «donations et ordres de mise en possession de biens confisqués sur de sujets roussillonnais, ennemis déclarés ou réputés du roi de France, en faveur de catalans réfugiés et officiers français et roussillonnais», li atorguen també la casa de Hyacinte et François Ham. Algunes poesies i cartes de F. Fontanella que apareixen amb el "senyal", «HAM» com "A una senyora anomenada Ham", ben segur que fan referència a aquesta família. Jacint Ham, nascut l'any 1600, casat l'any 1628 amb Caterina Mestres, tenia una germana que també es deia Caterina. Maria Mercé Miró identifica les poesies dedicades a Gileta amb Maria Teresa Ham de Perpinyà. Sobre aquesta família vegeu ADPO, 2E 354 i Philippe Lazerme, *Noblesa catalana. Cavallers y burgesos honrats de Rosselló y Cerdanya*. Imprimerie Centrale de l'Ouest, La Roche-sur-Yon, 1976, vol. II, pàg. 196.

En el *Manual de Novells Ardits*, volum quinzè, anys 1649-1652 (Barcelona, 1916, pàg. 606) F. Fontanella és anomenat "cathala comandant nostra artilleria".

blanch] de massa emperò preu y propietat de [en blanch] que me fan y prestan los hereus y successors del honorable Thomas Antoni Aymerich, quondam mercader de Perpinyà, lo qual me fonch donat per lo dit Joan Pere Fontanella mon pare, juntament amb altres béns, a Joseph Fontanella mon fill, [de edat de tres anys]¹⁹ y de dona Estàsia Fontanella y d'Ardena quondam, segona muller mia com a legítim y natural de edat de tres anys, lo qual morint en pupil·lar edat, o altrement quant que quant²⁰ sens infants adés líberos, llegendims y naturals y de llegendim y carnal matrimoni nats y procreats o ab altres infants que no arribaran a edat de poder fer testament, en tals casos y a quiscú de ells substituesch al dit Joseph y hereter meu universal, fas e intituesch a Joan Fontanella, mon fill, y de la senyora Anna²¹ quondam Fontanella y Serra quondam primera muller mia així bé com a legítim y natural, en cas si aleshores viurà y serà en terres de la obediència y en gràcia de sa magestat, etc., e si acàs aleshores no viurà o no serà en terres de la obediència y en gràcia de sa magestat o après quant que quant morrà sens fills, li subtituech en la heretat de Ballero, que jo tinch en lo terme de Torrelles, lo reverent prior y convent de Sant Domingo de Predicadors de la present vila //f.20r// y en lo restant de mos béns en dit cas li substituesch al egregi senyor don Joseph de Fontanella, regent la real cancelleria en los presents comtats de Rosselló y Cerdanya y Principat de Catalunya, mon germà, gravant al dit prior y convent y al dit mon germà que en cas vinguesian a succehir a la mia heretat per no trobar-se dit Joan Fontanella mon fill al temps de la mort del dit Joseph, altre fill meu, sent fills en terres²² de la obediència y en gràcia de sa magestat, si després lo dit Joan, mon fill, venia enterat de la obediència del Rey ab voluntat de sa magestat o sos ministres, tingan obligació de restituir-li dita heretat restant sens alguna detracció, tenint-se per contents dels fruits hauran cullit.

En los béns emperò que tinch y tenia²³ y possehia en Catalunya o me podia²⁴ o porran esperar-me per qualsevol causa o rahó, exeptats los que

¹⁹ Ratllat al manuscrit.

²⁰ «quan que quan», sempre que, malgrat que.

²¹ Les poesies a Nise, són, ben segur, senyal o pseudònim d'Anna Serra.

²² «terres», escrit a l'interlineat.

²³ [tinch y...] apareix ratllat.

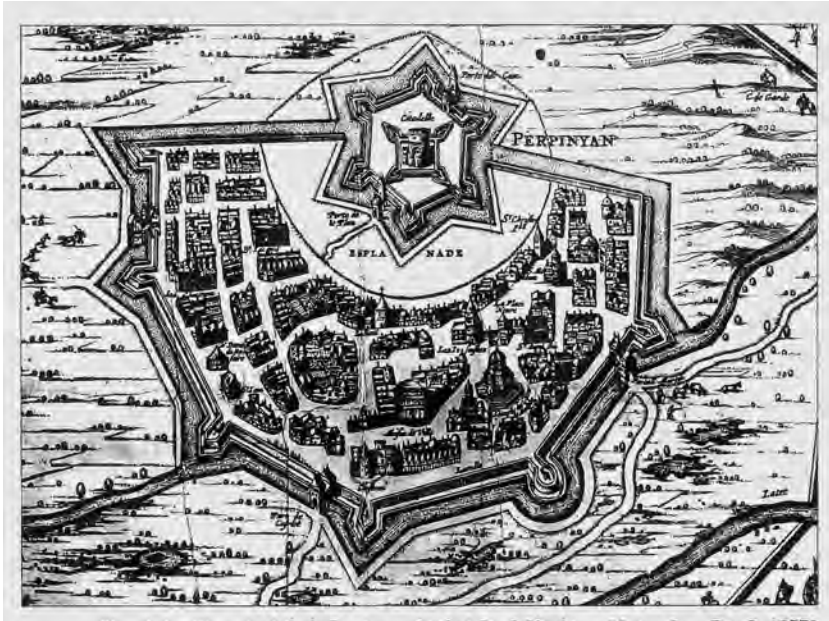
²⁴ Aquí hi ha una crida que remet al marge amb aquesta nota que després va ratllar: «Abans del rendiment de la».

DOMINICHINI

Plànol de la vila i ciutadella de Perpinyà (1642).

A la pàgina anterior: Gravat d'un religiós dominic, *Brefve histoire de l'Institution de toutes les religions avec leurs habits*, París, 1658.

de jo dalt he disposat en favor de dit Joseph mon fill, fas e instituesch hereter meu universal al dit Joan Fontanella, fill meu, lo qual morint en pupil·lar edat e, altrament quant que quant sens infants i d'est líberos, lle-gítim y naturals, y de llegítim y carnal matrimoni procreats o ab tals que no arribaran en edat de poder fer testament, en tals casos y a quiscú de aquells li substituesch y hereter meu universal fas e instituesch al dalt dit Josep Fontanella mon fill, a ses llibres voluntats [e si acàs succehirà que per abançar las armas de sa magestat dins Catalunya en vida de dits dos fills meus dalt instituits, lo dit Joseph fill meu no podria gosar de los béns que jo tinch vuy en Rosselló, vull que Joan altre fill meu dels béns en que l'he instituit hereter tinga obligació de alimentar-lo en tots los aliments necessaris y de menjar y beurer, calsar y vestir en sanitat com en malaltia,

y així mateix en cas que dit Joan altre fill meu ab voluntat de sa magestat o sos ministres sens pàssia, a aquesta part vull que dit Josep mon fill tinga obligació en alimentar-lo com dalt està dit.²⁵ y vull que lo dit Josep Fontanella mon fill e aquell en què he instituït hereter a dit Josep //20v// sia tingut y obligat en donar y pagar-me a mi dit fra Francisco Fontanella, quiscun any, mentres jo viuré tal die com se sdevindrà, jo fer professió en la present religió o altrement ab les pagues a mi me apareixerà²⁶, trenta dobles de or de bon pes, en comptants fora banch y taula y quiscun any la vida, emperò mia finida dita prestació de dites trenta dobles, per mi resevudas, sie estincta y consolidada a la propietat de mon hereter, [e no ignorant, antes bé sabent molt bé les forces de mon patrimoni, prohibesch a qualsevol de dits mos instituïts y substituïts la detractio de quarta trebelliància²⁷, falcidia, llegats ni altre qualsevol part ni penció per mínima que sia com ma intenció sia que tota ma heretat devinga integra en cap de lo últim de mos substituïts, e confiant plenament de la fe, bondat, sciència y legalitat de ànimo del dit don Joseph de Fontanella, mon germà, aquell do, nomén y assigne en tudor y en son cas y lloch curador de les personas y béns de dits mos fills, las personas y béns dels quals regesca, governe, defense y administre en judici y fora de aquell, inventari fassa y a la fi de dita adminstració lo reliquum restituesca y altrament fassa tot so y quant semblants tudors y curadors tant de dret com de consuetut són tinguts e obligats fer]²⁸ e quisvulla sia mon hereter pach, etc., e aquest et, etc., legant-los testimonis baix sentits.

Actum fuit hoc testamentum et predictum dominum testamentum laudatum Perpiniani die 24 novembris 1658.

Testis vocatis et ne proprio dicti testamenti rogati sunt.

Magistri Raymundo Alsina, burgensis

Stephanus Ferrer et Fontanella, civis honoratus barcinone

Honoratus Benedicti Fluia et Abrich, notarius

²⁵ Tot el paràgraf entre claudàtors figura afegit al marge esquerre del document.

²⁶ D' «altrement...fins a apareixerà» figura escrit al marge esquerre del document.

²⁷ «quarta trebel·liànica», terme de jurisprudència. Segons el DCVB és la part que podia detraure l'hereu fiduciari de l'import líquid de l'herència abans d'entregar aquesta al fideïcomisari. En aquest diccionari hi figura aquesta documentació: "Sens disminució alguna de legítima, falcidia y trebelliànica". (Doc. de 1538).

²⁸ El llarg paràgraf entre claudàtors figura afegit posteriorment al marge esquerre del document.

Hieronimus Martelet de familia dicti dominum comitis regentis
Joannes Tallada, famulus dicti conventus
Jacobus Resplandi, famulus dicti conventus
Franciscus Font, famulus dicti conventus
Dominicus Cabaner, etiam de familia dicti domini regentis
et Camonus Jofre, notarius qui predictum testamentum vice et nomine, honorabilis Thomæ Ferriol notarii publici collegiati requisitus vocatus et rogatus».

ALTRES DADES D'INTERÈS SOBRE FRANCESC FONTANELLA

Espigolant sense exhaustivitat en els manuals notariais amb els quals treballava la família Fontanella a Perpinyà he pogut trobar aquestes altres dades.

Notarial 3E2-387 de Benet Fluvià. 10 de març de 1657. Francesc Fontanella és tutor dels béns de F. Flos. Apareix consignat el nom del parent: Esteve Ferrer i Fontanella, ja documentat en el testament precedent. Josep de Fontanella i d'Ardena, fill de Francesc, capità al Royal Roussillon Infanterie, es va casar a l'església de Sant Jaume de Perpinyà, el 18 de setembre de 1680, amb Maria Àngela Flos, filla del magnífic Josep Flos, burgès honrat de Perpinyà.

Notarial 3E1-6837. Notaria de Tomàs Ferriol. 17 de novembre de 1658. Francesc Fontanella apareix altra volta com a tutor dels béns dels fill de F. Flos.

Notarial 3E2-388. Notaria de Benet Fluvià. 27 d'abril de 1671. Document en el qual Josep de Fontanella surt consignat com a tutor dels fills de Francesc Fontanella, als quals dota d'una pensió.